

**Губина О. Ю.**, кандидат педагогических наук,  
старший преподаватель кафедры иностранных языков  
*Сумский национальный аграрный университет*  
*г. Сумы, Украина*

## **СТАН ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ У СУЧАСНИХ ПОЛІТИЧНИХ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ**

Освітньо-політичний аспект розгляду проблеми відкритої освіти представлений дослідженнями таких українських науковців, як В. Ю. Биков, В. М. Гейць, А. І. Даниленко та Е. М. Лібанова, В. Г. Кремень та В. І. Луговий, Б. І. Шуневич та ін..

Зокрема, провідний український фахівець у галузі інформатизації освіти В. Ю. Биков виокремлює широке коло чинників розвитку відкритої освіти, до яких, передусім, належать такі: демократизація процесу здобуття освіти, а саме вільний вибір та рівний доступ до якісної освіти широких верств населення незалежно від їхнього соціального статусу, місця проживання, фізичних чи розумових можливостей; гуманізація освіти; формування системного мислення; індивідуалізація навчання; технологізація культуротворчого процесу; безперервність; процеси інноваційного розвитку освіти, передусім змісту, стандартів, навчально-методичного забезпечення, методів, засобів, ресурсів, технологій освіти та систем управління нею; інформатизація освіти, що відповідає вимогам сучасного інформаційного суспільства й передбачає створення єдиного інформаційного освітнього простору на основі комп'ютерних технологій [1].

Поява зазначених чинників обумовлюється такими змінами в суспільстві, як: по-перше – поява нових вимог до освітнього рівня фахівців; по-друге – поява нових індивідуальних потреб студентів щодо їхнього особистісного розвитку та процесу отримання якісних знань; по-третє – поява в системі освіти нових можливостей щодо вдосконалення змісту й

технологій навчання, що проявляються у глобальній інформатизації системи освіти, яка, відповідно, взаємодіє з іншими системами суспільства [1].

Чинники та тенденції розвитку інновацій у системі відкритої освіти стали предметом наукового інтересу Б. І. Шуневича. На його думку, розвиток відкритої освіти, спричинений політичними, економічними й соціокультурними особливостями розвитку країни [10]. Регулювання політики відкритої освіти відбувається на державному рівні з урахуванням освітніх вимог населення. В умовах стрімкого розвитку ІКТ та за підтримки політики уряду в освітній системі мають місце такі тенденції її розвитку: 1) поява відкритих, віртуальних та гібридних вищих навчальних закладів, що використовують засоби й методи відкритої освіти і створюють власні розробки віртуального навчального середовища. Їхня освітня політика регулюється державними законопроектами з урахуванням можливостей навчальних закладів та потреб конкретного регіону; 2) створення відкритих дистанційних курсів для вивчення наук (економічних, соціальних, комп'ютерних), які найбільш затребувані населенням країни; 3) відкрите надання результатів оцінювання студентів (для отримання відповідної акредитації) різним комісіям та асоціаціям; 4) упровадження курсів підготовки викладачів для роботи у відкритому навчальному середовищі; 5) надання навчальним закладам фінансової допомоги державою, інколи це можуть бути кошти студентів від плати за навчання та гранти .

Освітньо-політичні підходи до вирішення проблеми запровадження інноваційної освітньої парадигми розглянуто в розвідках В. М. Гейця, А. І. Даниленка та Е. М. Лібанової [4]. Науковці зазначають, що в умовах інноваційно-технологічного розвитку суспільства рушійною силою стають знання, тому формування професійного потенціалу людини, яке забезпечує система освіти, повинно реалізуватися в умовах інноваційної освіти. Для успішної реалізації інноваційного розвитку системи освіти науковці вважають за необхідне здійснити низку кроків:

1. Розбудова інноваційної системи освіти з акцентом на особистісно орієнтоване навчання, що сприятиме розвитку освіти протягом життя. Для реалізації даного завдання потрібні певні умови: відповідність вітчизняної освіти європейським стандартам, надання більшої автономії університетам, налагодження взаємодії між університетським та галузевим секторами науки для розробки й імплементації дослідницьких проектів чи програм, забезпечення якісної професійної підготовки працівників освіти, упровадження сучасних ІКТ в організацію процесу навчання, залучення іноземних студентів до вітчизняних вишів та створення умов для заохочення до навчання талановитої молоді у вигляді стипендіальних фондів.

2. Відповідність процесу підготовки професійних освітніх кадрів сучасному інноваційному розвитку суспільства. Виходячи із завдань програми Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», науковці погоджуються, що успішна реалізація соціального, особистісного та професійного розвитку суспільства можлива на основі інноваційного розвитку систем освіти.

3. Підвищення інноваційної активності населення. Велика увага приділяється розвитку системи освіти протягом життя, яка сприяє успішній реалізації практики безперервної освіти. Важливою умовою для імплементації останньої є використання засобів відкритої освіти, а саме дистанційних. Серед заходів ефективного підвищення інноваційної активності населення найголовнішим є стимулювання поширення дистанційних форм навчання, підвищення гнучкості дистанційних навчальних програм з урахуванням особистісного підходу до тих, хто навчається.

Отже, визначені науковцями чинники та шляхи розвитку відкритої освіти мають комплексний характер та зумовлені як освітньо-політичними й соціокультурними потребами суспільства, так і його економічними та технологічними можливостями.

Дослідженням методичного аспекту розвитку відкритої освіти займалися такі науковці-компаративісти, як Н. М. Бідюк [2], Т. В. Гарбуза [3]. У контексті аналізу розвитку змісту та форм організації підготовки бакалаврів інженерії в університетах Великої Британії Н. М. Бідюк констатує, що до основних чинників модернізації системи британської освіти належать: стрімкий розвиток ІКТ; інтеграція Великої Британії до світового інформаційного простору; упровадження інноваційних технологій у навчальний процес; розробка інформаційного законодавства й потреба населення в якісній освіті.

Основними вимогами до підготовки спеціалістів в університетській освіті вважаються: забезпечення високого рівня знань та вмінь, володіння сучасними інформаційними технологіями, мобільність і адаптація в умовах інноваційного інформаційного простору [2]. Важливими змінами в організації освітнього процесу є такі: широкопрофільність підготовки спеціалістів, гнучкість навчальних планів, професійна спрямованість навчальних курсів, широке запровадження кредитно-модульної системи, індивідуалізація навчання, удосконалення організаційних форм навчання та комп'ютеризація навчального процесу. Високий рівень матеріально-технічного забезпечення сприяє ефективному розвитку якісної освіти в університетах Великої Британії. До основних вимог освітньо-кваліфікаційних програм включено такі: надання можливості досягнення високого професійного рівня, паралельності навчання, оволодіння комп'ютерною технікою, основами професійної комунікації та створення умов для безперервної освіти [2].

**Висновок.** Отже, аналіз та систематизація робіт українських науковців, присвячених методичному та освітньо-політичному аспектам розвитку відкритої освіти дозволило дійти висновку, що визначені науковцями чинники та шляхи розвитку даного феномена мають комплексний характер та зумовлені як освітньо-політичними й соціокультурними потребами суспільства, так і його економічними та технологічними можливостями.

## БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК.

- 1.Биков, В. Ю. (2005). Дистанційна освіта: актуальність, особливості і принципи побудови, шляхи розвитку та сфера застосування. *Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології*, 77- 92.
- 2.Бідюк, Н. М. (2000). *Розвиток змісту та форм організації підготовки бакалаврів інженерії в університетах Великої Британії* (автореф. дис.. канд.. пед.. наук: 13.00.04). Тернопіль.
- 3.Гарбуза, Т. В. (2015). *Професійна підготовка майбутніх учителів іноземної мови в системі дистанційного навчання університетів Великої Британії* (дис.. канд.. пед.. наук: 13.00.04).Житомир.
- 4.Гейць, В. М. (2015). *Інноваційна Україна 2020 : національна доповідь*. Київ: НАН України.
- 5.Даниленко, Л. І., Лібанова, Е. М., (2004). Педагогічні інновації та інноваційні технології. *Постметодика*, 6 (58), 23–26.
- 6.Ісламова, О. (2016). *Аксіологічний вимір трансформації педагогічної освіти великої британії в умовах інформаційного суспільства* (автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.10). Київ.
- 7.Кремень, В. Г., Луговий, В. І., (2008). *Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура*. Київ: Педагогічна думка.
- 8.Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. *Закон України від 25.06.2013 № 344/2013*. Режим доступу: [http:// zakon3.rada.gov.ua/laws / show/344/ 2013\]](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013)
- 9.Рокосовик, Н. В. (2016). *Підготовка магістрів педагогіки в університетах Великої Британії засобами дистанційного навчання* (автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04). Рівне.
- 10.Шуневич, Б. І. (2008). *Розвиток дистанційного навчання у вищій школі країн Європи та Північної Америки* (автореф. дис. д-ра. пед. наук: 13.00.01). Київ.